Cu privirile spre viitor

Schiță de
FLORIN MOLDOVEANU

Acolo, dealul parcă se resfrânge. Drumul cotește ușor spre dreapta. In vale, răchitele își scaldă ramurile subțiri în apa unui pârâiaș.

Dincolo de drum, printre copacii despuiați de frunze se zărește casa mătușei Ruxandra. O casă mică, din lut, acoperită cu stuh. Pe prispă o pisică se joacă cu cârlionții unui lăicer. Dinspre Comănești, peste pădure, scânteiază primele raze. Dintr'o ogradă, un cocoș dă glas chemării dimineții.

Ion s'a trezit. Dar nu se îndură să coboare de după cuptor. E așa de bine și de cald acolo! Își freacă ochii și apoi vine până în marginea cuptorului.

— Bunicuțo! Ia'n uită-te afară: a nins! Copacii s'au acoperit de zăpadă!

Mătușa Ruxandra se opri din lucru și privi pe fereastră. Ion coborîse de după cuptor și se așezase pe o laviță acoperită cu un lăicer roș pe la capete.

— Nu a nins Ioane! Au înflorit zarzării!

Și în adierea vântului ramurile acoperite cu dalbe flori băteau în geam.

— Hei, vine primăvara, nepoate! Și bătrâna oftă din adâncul inimii. Mică de statură, cu priviri agere dar cu puterile vlăguite de atâta trudă, mătușa Ruxandra nu aștepta dela ziua de mâine nicio bucurie. Cele două pogoane de pământ parcă sterpiseră cu totul. Numai lut și piatră. Așa era tot dealul acela dinspre răzoare.

Privea pe geam.

— Nu a nins Ioane. Au înflorit zarzării! repetă ea cu glasul stins.

...Trenul gonea prin noapte, duduind peste poduri, șuerând în preajma tunelurilor. Lumina palidă din compartiment te îmbie mai mult la odihnă decât la citit. Dar Ion Chelaru nu putea dormi. Pe banca din față, o bătrână și un copilaș. Bătrâna adormise. Copilul continua să se joace cu un căluț umplut cu paie.

Pe aceeași bancă cu Ion stătea fratele său și alături un ceferist. Numai Ion și copilașul din față nu dormeau.

Trenul s'a oprit într'o stație. Nu se zăresc decât lumini argintii, iar mai departe, prin ceață, lucirile roșii și verzi ale semafoarelor.

— Bădiță, așa-i că noaptea asta o să ningă? Curând îi ajunul anului nou și trebue să fie zăpadă!

Glasul cristalin al copilului l-a întrerupt din gândurile sale. Dar ce să-i răspundă? Toamna a fost anul acesta așa de lungă! Și uneori strălucirea zilelor și adierea molcomă a vântului vesteau parcă venirea primăverii și nu a iernii.

Trenul a pornit din nou la drum.

— Va ninge sigur în noaptea asta! Și chiar dacă nu va ninge, zarzării s'or acoperi cu flori și vor fi ca și acoperiți cu zăpadă! Doar curând e ajun de an nou!

Și trenul aleargă în noapte, peste câmpii. Copilul a ascultat atent răspunsul. Apoi a început din nou să se joace cu căluțul său. E sigur că în noaptea asta va ninge. Curând e ajunul noului an... Și în legănările vagonului, firul amintirilor se înnoadă ușor. Ion Chelaru, nepotul mătușii Ruxandra din Suharii Dorohoiului, trăiește parcă aevea clipă cu clipă, fiecare zi din anii care s'au scurs. Din întunericul nopții, în liniștea vagonului prind viață și locurile și oamenii și faptele.

Au trecut cinci ani de atunci. Și parcă a fost eri. Tot în noaptea de 29 Decembrie un tren l-a purtat peste plaiurile Moldovei spre inima țării. Era pentru prima oară când venea în București. Nu mai văzuse nicicând străzi atât de largi, nu mai văzuse atâta larmă și i se părea câteodată că blocurile acelea mari se vor prăbuși peste el.

Avea un cufăr din lemn cu câteva lucrușoare și un petec de hârtie pe care vărul său Vasile, acar la căile ferate, îi scrisese o adresă. Deabia în spre seară nimerise.

— Și așa, zici că vrei să lucrezi la fabrică! Binee...

Cel care îi vorbea era un om înalt, slab, cu părul cărunțit. Ținea în colțul gurii un capăt de țigare.

— Vreau să lucrez și cred că oi răzbi să ajung un muncitor bun. Is învățat cu munca și nu mă sperie greutățile!

— Eu lucrez în uzină de cincisprezece ani și trebue să-ți spun dela început că nu-i treabă ușoară. Prin câte greutăți nu am trecut! Odată nu am avut de lucru un an întreg. Imi plângeau copilașii de foame... Acum lucrurile au prins a se îndrepta și se vor îndrepta și mai mult.. Dar merge încă greu. Mâncarea la cantină este insuficientă, fonta nu ne vine la timp, unele ateliere sunt prea mici și mașini nu avem deajuns... Eu îți spun toate astea, ca să le cunoști dela început și împreună cu noi să răzbați și tu greutățile...

Spre seară, Ion Chelaru a vizitat fabrica. Peste tot domnea însuflețire provocată de vestea proclamării Republicii Populare Române.

Alături de fabrică este școala de calificare. Două zile mai târziu, Ion Chelaru a început să urmeze la cursuri. In anul I erau 52 elevi din diferite colțuri de țară. A primit caiete și cărți. Le-a învelit cu grijă în scoarțe de ziar. Nu putea uita nicio clipă cuvintele pe care le rostise directorul școlii la începerea cursurilor.

„Voi sunteți prima serie de elevi ai Republicii Populare Române. Să nu uitați nicio clipă lucrul acesta și să-l cinstiți mereu prin muncă încordată..."

Și zilele treceau una după alta. Ion Chelaru asculta cu atenție lecțiile profesorilor, dar nu înțelegea toate câte le spuneau ei. De când terminase cele patru clase primare, pierduse obișnuința învățatului. Deaceea trebuia să stea până noaptea târziu, aplecat deasupra cărții pentru a da de firul fiecărui lucru. După două luni au fost anunțați că vor face cursurile numai dimineața, iar după amiaza vor lucra în fabrică.

De când aștepta el vestea asta! Chiar în după amiaza acelei zile, pe când muncitorii se aflau la cantină, se furișă nevăzut de nimeni în atelierul de strungărie. Pe geamurile de sus, snopi aurii de raze scăldau atelierul.

Se opri lângă un strung și îl privi îndelung. Puse mâna pe el și aproape fără să-și dea seama, îl mângâie. Porni apoi printre celelalte strunguri, privind curios.

Munca devenise mai grea. Dimineața la școală, după amiază în fabrică. Ion Chelaru lucra la atelierul de montaj. I-a plăcut dela început. Vedea cum sub ochii lui prind viață mari cazane de locomotivă, schelete de poduri... Dar acum avea mai puțin timp pentru învățat. Intr'o zi nici nu a știut să răspundă la școală. Când s'a terminat ora și a ieșit în curte, i se părea că vremea s'a înăsprit, că soarele nu mai strălucește atât de puternic. In minte i se sbăteau zeci de gânduri. După câteva minute, a pornit cu pas grăbit spre atelierul de strungărie. Aici lucra moș Dăruță Gheban.

Tocmai scotea o piesă din strung.

— Ce-i cu tine, Ioane? Nu ai școală acum?!

— Moș Dăruță, vreau să mă întorc acasă, îi răspunse Ion cu multă hotărîre în glas. Apoi, când văzu că bătrânul strungar se schimbă la față, începu să-i vorbească mai domol.

E prea greu... nu pot să învăț... Azi la școală m'a întrebat și nu am răspuns... N'am știut.., M'am făcut de râs și eu și te-am făcut și pe matale... Te rog să nu fii supărat, dar dacă-i peste puterile și priceperea mea, n'am ce să fac. Oi pleca acasă sau oi încerca în altă parte..

Bătrânul îl privea atent, urmărindu-i fiecare mișcare. Chipul i se lumină și în colțul buzelor apăru un zâmbet. Il lăsă pe Ion să termine de povestit, apoi îi spuse:

— Mi-aduc aminte că în ziua când ai venit la București, noi am stat mai îndelung de vorbă. Ți-am spus atunci că treaba asta nu-i deloc ușoară, că ai de luptat cu greutățile. Până acum nu te-ai lovit de toate greutățile acestea. Nu-i nimic! Ai timp destul. Dar eu am uitat să-ți mai spun atunceea ceva. Nu ți-am vorbit despre frumusețea muncii noastre și mai cu seamă despre drumul care ți se deschide în față.

E un drum minunat! Să știi că prin munca ta faci să sporească bunăstarea, că ceeace lucrezi tu alături de ceeace lucrează toți muncitorii, face ca ziua de mâine să fie și mai frumoasă.

E drept: acum îți vine greu și poate uneori îți va fi și mai greu, dar trebue să ai mereu privirile ațintite spre viitor.

Eu te rog să te gândești la toate acestea. Să nu-mi spui acuma nimic. Gândește-te!

Din ziua aceea, Ion Chelaru parcă a devenit altul. Purtând în gânduri imaginea viitorului țării, simțind cum cazanul pe care îl montează azi va fi instalat mâine într'o mare uzină și din uzina aceea va porni lumina electrică, pe mii de fire până în cele mai îndepărtate cătune și în satul său, la Suharău — toate acestea îl făceau să învingă mai ușor toate greutățile care i se ridicau în cale.

Așa au trecut cei doi ani din școala de calificare.

Era în primăvara anului 1949. In uzină sosise vestea organizării marii competiții sportive „Cupa Tineretului Muncitor"

Sport... Nu era un cuvânt nou pentru Ion Chelaru. Dealungul zilelor de școală făcuse gimnastică în orele de educație fizică, ba uneori jucase și volei. Dar de cele mai multe ori renunța cu greu la cititul unei cărți sau la o convorbire cu maistrul său de atelier pentru a se duce pe terenul de sport. Acum însă, din cuvintele secretarului organizației U.T.M. își dădea seama că e vorba de ceva nou, măreț, de o competiție care trebue să fie cea mai mare întrecere sportivă din țară. Se înscriseseră mulți tineri din uzină. El încă nu

Intr'o după amiază s'a dus pe stadion. Soarele poleia terenul în străluciri de aur. Peste tot era o vie activitate. Sute de tineri. Băieți și fete. Tocmai se alerga o cursă pe pista neagră de sgură. Pe margine, un grup de băieți și fete urmăreau cu atenție pe cei ce alergau.

— După asta vine și proba de 800 metri. Acolo voi alerga și eu. Nici n'aveți ideie ce emoție am — spuse o fată subțirică, îmbrăcată într'un costum alb.

— Dar stai că se apropie și proba noastră — ziseră în cor câțiva dintre băeți.

Și în câteva clipe grupul din fața lui Ion se risipi, fiecare pornind spre locul său de întrecere. Numai el a rămas acolo. Singur. De parcă ar fi fost un bunic părăsit de nepoței.

— Nu se poate. Și eu sunt tânăr și trebue să fac sport...

Așa a început Ion Chelaru să îndrăgească sportul. Mai mult din ambiție.

Zilele de antrenament... Primele concursuri... Se apropiau întrecerile pe Capitală...

Ion Chelaru concura în proba de 800 m. plat și știa că primii doi vor pleca mai departe să se întreacă cu tinerii din alte orașe.

In dimineața aceea cerul părea atât de albastru de parcă îl spălase roua. Numai colo departe, în zare, pluteau câțiva nourași suri.

Se anunțase că peste câteva clipe se va da plecarea în proba de 800 m. plat. Erau 12 concurenți. Pe Ion Chelaru îl cuprinse emoția, Stătea încă pe iarbă la umbră și privea pista. Odată și încăodată... Da! De două ori va trebui să o înconjoare. Nu-i greu! Dar să fii printre primii..., hei! Asta-i mai greu... Și Ion zâmbi. Voi să se scoale. Când puse mâna să se sprijine zări, răsărită dintre firele moi de iarbă, o floare. Fragedă, gălbuie, parcă era un bob de soare. O rupse și și-o prinse la trening. Își făcu încălzirea. Nu-și mai amintește cursa. Știe doar că a sosit al cincilea. Il necăjise mult lucrul acesta. Și totuși cu atâta drag își aduce aminte de ziua aceea!

Atunci a cunoscut-o pe Eugenia. La „Cupa Tineretului Muncitor..." Pe când se îndrepta spre cabină să se îmbrace în hainele sale obișnuite, l-a oprit o fată și l-a întrebat:

— Nu-mi dai mie floricica aceea?... Ion i-a dat-o și apoi firul discuțiilor s'a înnodat ușor. Prietenia și apoi dragostea lor a crescut tot mai puternic. La început, fragedă ca floarea aceea galbenă răsărită printre firicelele moi de iarbă, apoi tot mai mândră și mai frumoasă, ca o adevărată grădină de trandafiri.

La câteva zile după aceea, Ion Chelaru a fost trimis să lucreze în uzină ca monteur. Primise calificarea. Munca nu era deloc ușoară. Dar el nu uitase nicio clipă vorbele pline de miez ale lui moș Dăruță.

— Să privești mereu în viitor...

Infățișarea uzinei se schimbase mult. S'au făcut noi ateliere, mari, luminoase. Au sosit mașini la care îți era mai mare dragul să lucrezi. Auzise că aceste mașini au venit tocmai din Urali. Și lucrul acesta îl bucura mult. Privind mereu în viitor, el vedea viața noastră de mâine tot atât de luminoasă și îmbelșugată ca și a oamenilor sovietici, cei care ne-au dăruit aceste mașini.

Așa a mai trecut un an. Indrăgise din toată inima meseria de monteur, se împrietenise cu ceilalți muncitori și dragostea lui pentru Eugenia creștea mereu.

Când i s'a spus că va pleca la școala specială de doi ani, a căzut pe gânduri. Ii venea atât de greu să se despartă de oamenii și locurile acestea care îi deveniseră atât de dragi. Dar mai apoi s'a dumirit. Numai învățând va face ca munca lui să devină mai spornică.

...Trenul alerga prin noapte. Copilașul de pe banca din față adormise. Ținea strâns la piept căluțul umplut cu paie. Dar firul amintirilor nu se rupse.

...Incă doi ani de școală. Avea colegi din toate colțurile țării. Când noaptea aprindea în înalturi puzderie de stele nu rareori ei se adunau în dormitor și povesteau despre oameni și locuri despre care Ion nu mai auzise. Unul era dela Orașul Stalin și părinții săi lucrau la uzinele „Steagul Roșu". Fusese strungar la Sovromtractor. Era un băiat înalt, puternic, cu părul blond. Le vorbea cu multă mândrie despre noul oraș care se va înălța numai din blocuri de locuințe pentru muncitori... Altul venise de pe șantierul Canalului Dunăre — Marea Neagră... Un altul, mic de statură și cu niște ochi mari, pătrunzători, venise dela Bicaz, acolo unde se înalță hidrocentrala ce va purta numele lui Lenin...

Ascultând povestirile fiecăruia, în gândurile lui Ion Chelaru prindea viață o imagine minunată. El vedea acum întreaga țară transformată într'un vast șantier. Schele înalte... dragline puternice... betoniere care nu mai încetează din duduitul lor...

Uzine... hidrocentrala... Canalul... Pe toate le vedea prinzând viață din munca oamenilor și pentru fericirea lor.

In cei doi ani, Ion nu a uitat nici de tovarășii săi din uzină și mai cu seamă de Eugenia. Se făcuse mare, a terminat școala și urma ca în toamna aceea să se înscrie la facultate.

Ion Chelaru ajunsese printre cei mai buni elevi din școală, așa că la sfârșitul cursurilor nimeni nu se miră auzind că la toate examenele el a luat nota cea mai bună. Parcă îl vede și acum pe directorul școlii. Un om tânăr, cu fața alungită, cu ochi negri. După examene, Ion Chelaru a fost chemat la cancelaria școlii. Era numai directorul.

— Știi pentru ce te-am chemat?

— Oi ști dacă mi-ați spune!

— In toamnă te vom trimite ca student la Institutul Politehnic.

Ion Chelaru crezu să i s'a oprit inima din mers.

— Da, continuă directorul, te vei duce student la Institutul Politehnic. Nu vei mai da examen de admitere. Ai fost doar cel mai bun elev din școală.

Directorul îi puse mâna pe umăr și îl privi drept în ochi.

— Ion Chelaru, noi avem multă încredere în tine și suntem siguri că și acolo vei munci cu cinste.

...Trenul s'a oprit într'o stație. După câteva minute, ușa compartimentului se deschide și pătrund doi tineri. S'au așezat pe bucățica de loc care a mai rămas liberă lângă copilașul adormit. Aproape în șoaptă, ei reîncep o discuție întreruptă pe-semne de venirea trenului.

— Vezi, pentru mine, spune unul dintre ei, pacea e mai mult decât înțelegem deobicei prin acest cuvânt. Pace înseamnă și munca noastră din uzină... și copilașul acesta care doarme liniștit cu căluțul în brațe... și zorii luminoși ai dimineții. Pace sunt și cântecele noastre și doi tineri care se iubesc și toate năzuințele oamenilor...

La auzul acestor cuvinte, Ion Chelaru legă din nou firul amintirilor.

Pace... și munca și școala și dragostea și năzuințele oamenilor. Da! Intreaga lui viață de acum este legată de acest cuvânt. Și atunci când nu a fost pace, el a suferit. Tatăl a murit, mama s'a îmbolnăvit, tristețea s'a aciuiat în casă, în gânduri.

Da! Pace înseamnă și cântec și muncă și năzuinți.

Își aminti din nou de cuvintele lui moș Dăruță Gheban: „Trebue să ai mereu privirile ațintite spre viitor!"

Și Ion Chelaru știe că numai dacă va fi pace imaginea aceea care s'a înfiripat în gândurile sale în seara când asculta povestirile tovarășilor lui de școală, va prinde viață. Dela Bicaz va porni lumină în satele Moldovei lui dragi... pe apele Canalului vor sălta vase încărcate... și Moldova va înflori ca o grădină de trandafiri...

Se revarsă zorile. Totul s'a acoperit în mantia albă, strălucitoare.

Trenul s'a oprit din nou. Nicolaie, fratele lui Ion Chelaru, s'a trezit. Privește pe geam la copacul de lângă tren.

— Uită-te, Ioane, afară! Au înflorit zarzării!

— Nu, măi frate! A nins. Ce mult o să se bucure bunica...

Și studentul Ion Chelaru își aminti din nou de drumul pe care l-a făcut acum cinci ani, de ziua aceea când a poposit în București și își mai aminti de un lucru.

— Știi, azi e a cincia aniversare a proclamării Republicii!

...Trenul a pornit din nou. Ion privește pe geamul vagonului. Copilașul s'a trezit și se uită la căluțul său. Apoi, ridică ochii către Ion.

— Nene, matale unde lucrezi?

— Eu... sunt student... Invăț ingineria...

— Și eu vreau să mă fac inginer!

Din înalturi se desprindeau fulgi mari de zăpadă. Dintr'un compartiment răsuna un cântec. Și cuvintele lui prindeau viață în gândurile tuturor călătorilor. „Scumpă ești tu, Patria mea".